

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж1 5493/23
12.9.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Гордане Тошић, председника већа, Милице Аксентијевић и Љиљане Милосављевић, чланова већа, у парници из радног односа тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Урош Митровић, адвокат из Панчева, ул. Генерала Петра Арачића бр. 4/6, против тужене Специјалне болнице за цереброваскуларне болести „Свети Сава”, са седиштем у Београду, ул. Немањина бр. 2, коју заступа Државно правобранилаштво, са седиштем у Београду, ул. Косовска бр. 31, ради исплате, одлучујући о жалби тужиље, изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду П1 3251/21 од 20.10.2022. године, исправљене решењем истог суда П1 3251/21 од 16.10.2023. године, у седници већа одржаној дана 12.9.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П1 3251/21 од 20.10.2022. године, исправљена решењем истог суда П1 3251/21 од 16.10.2023. године, у ставовима шестом и седмом изреке, а жалба тужиље у том делу **ОДБИЈА**, као неоснована.

УКИДА СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П1 3251/21 од 20.10.2022. године, исправљена решењем истог суда П1 3251/21 од 16.10.2023. године, у ставовима првом, другом, трећем, четвртном, петом и осмом изреке и предмет у том делу **ВРАЋА** првостепеном суду, на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 3251/21 од 20.10.2022. године, исправљеном решењем истог суда П1 3251/21 од 16.10.2023. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужена да тужиљи исплати, на име разлике плате по основу рада у време државних празника, за април, мај и новембар 2018. године, јануар, фебруар, април, мај

и новембар 2019. године, фебруар, април и мај 2020. године и јануар 2021. године, појединачно опредељене месечне износе, у вредности и са законском затезном каматом, као у садржају тог става. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужена да тужиљи, на име разлике плате по основу рада недељом, за период од априла 2018. године закључно са мартом 2021. године, исплати појединачно опредељене месечне износе, у вредности и са законском затезном каматом, као у садржају тог става. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужена да тужиљи, на име разлике плате по основу минулог рада, за период од априла 2018. године закључно са фебруаром 2021. године, исплати појединачно опредељене месечне износе, у вредности и са законском затезном каматом, као у садржају тог става. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужена да тужиљи, на име разлике стимулације, за април, мај, јул, август, септембар, новембар и децембар 2018. године, фебруар, март, април, мај, јун, јул и септембар 2019. године, април, мај, јул, септембар и новембар 2020. године и март 2021. године, исплати појединачно опредељене месечне износе, у вредности и са законском затезном каматом, као у садржају тог става. Ставом петим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужена да тужиљи, на име разлике плате по основу прековременог рада, за мај 2020. године, исплати опредељен месечни износ, у вредности и са законском затезном каматом, као у садржају тог става. Ставом шестим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужена да тужиљи, на име накнаде за исхрану у току рада, за период од маја 2018. године закључно са мартом 2021. године, исплати појединачно опредељене месечне износе, у вредности и са законском затезном каматом, као у садржају тог става. Ставом седмим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужена да тужиљи, на име регреса за коришћење годишњег одмора, за период од априла 2018. године закључно са мартом 2021. године, исплати појединачно опредељене месечне износе, у вредности и са законском затезном каматом, као у садржају тог става. Ставом осмим изреке, обавезана је тужиља да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 45.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде, до исплате.

Против наведене пресуде тужиља је благовремено изјавила жалбу, побијајући је у целини, због погрешне примене материјалног права. Жалбене разлоге је образложила и жалбене предлоге изнела.

Испитујући првостепену пресуду, у границама овлашћења прописаних чланом 386. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11... 18/20), Апелациони суд у Београду је оценио да је жалба тужиље делимично основана.

У првостепеном поступку, у потврђеном делу пресуде, нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка прописане чланом 374. став 2. тачке 1, 2, 3, 5, 7. и 9. Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности, а жалбом тужиље се не указује на друге битне повреде одредаба поступка у том делу.

Према чињеничном стању, утврђеном у поступку пред првостепеним судом,

тужиља је радила код тужене, на радном месту помоћног радника у вешерају, а тужена јој је основну плату обрачунавала према коефицијенту 7,34, који је множен са основицом, а утврђен је Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама и у себи садржи накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, према члану 4. Закона о платама у државним органима и јавним службама. Из обрачуна зарада тужене за тужиљу, за спорни период, утврђено је да је тужена обрачунавала тужиљи зараду према коефицијенту 7,34 за време проведено на раду и исплаћивала допуну плате до износа минималне зараде за поједине месеце. Из налаза и мишљења судског вештака за економско финансијску област, утврђено је да је тужена, у периоду од 1.4.2018. године до 31.3.2021. године, обрачунавала тужиљи износ зараде мањи од минималне зараде за рад по времену, да је у наведеном периоду доплаћивала износ до минималне зараде и да је обрачунавала основну зараду тужиљи у односу на коефицијент и сва увећања (минули рад, рад ноћу, рад у дане празника, прековремени рад, рад недељом) у односу на основну зараду која је мања од минималне зараде. Судски вештак је разлику зараде по основу предметних увећања обрачунавао у односу на минималну зараду која разлика по основу накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора, накнаде трошкова за исхрану у току рада, увећане зараде по основу рада у дане државних и верских празника, рада недељом, рада ноћу, минулог рада, стимулације и прековременог рада, у периоду од 1.4.2018. године до 31.3.2021. године, укупно износи 229.146,94 динара. Појединачни месечни износи разлике зараде по основу предметних увећања, као и износи накнада за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, са датумима доспелости, приказани су у табели која је састави део налаза и мишљења.

На основу утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је, ставовима првим, другим, трећим, четвртим и петим изреке побијане пресуде, одбио тужбени захтев тужиље за исплату разлике између исплаћене основне плате и увећане зараде по основу рада на дан државних празника, рада недељом, минулог рада, стимулације и прековременог рада. Према датим разлозима, плата запослених код тужене се обрачунава у складу са правилима прописаним Законом о платама у државним органима и јавним службама и тако обрачуната плата не сме бити мања од минималне цене рада прописане Одлуком Владе Републике Србије, па тужиља има право на исплату разлике до минималне зараде. У конкретном случају, увидом у исплатне листе које је доставила тужена, утврђено је да је тужиљи за спорни период исплаћивана плата у складу са одредбама Закона о платама у државним органима и јавним службама, основна плата је представљала производ основице за обрачун плате и коефицијента 7,34, те су тужиљи обрачунавани додаци на плату, а као основицу тужена је узела основну плату, што је, такође у складу са законским прописима. Тужена је доплаћивала износ разлике до минималне зараде, тако да тужиљи за спорни период ниједном није исплаћена плата у мањем износу од минималне. Првостепени суд је прихватио налаз и мишљење вештака у погледу обрачунског дела као тачан и прецизан, имајући у виду да тужена током поступка није истицала примедбе у погледу математичког обрачуна, већ је оспорила методологију обрачуна. Првостепени суд није прихватио налаз и мишљење судског вештака у делу у коме је вештак утврђивао да ли је тужена тужиљи правилно обрачунавала и исплаћивала додатке на минималну зараду, сматрајући да обрачун у том делу није урађен у складу са одредбом члана 2. Закона о платама у државним органима

и јавним службама, као и одредбама чланова 91. и 95. Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, већ је вештак прво утврдио колико је износила минимална нето зарада за тужиљу, супротно законским правилима, множећи број радних сати тужиље са минималном ценом рада, а затим је узео такву минималну зараду као основ за обрачун додатака на плату и минули рад, иако је наведеним законским прописима дефинисано да се плате утврђују на основу основице за обрачун плата, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плате, у складу са законом, а да основну плату за утврђивање додатка на плату чини основна плата увећана за радни учинак. Из наведених разлога, тужиљи на основу одредаба чланова 2. став 2, 9. став 1, 108, 111, 112. став 1. и 113. Закона о раду и члана 95. Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, не припада право на увећање зараде по основу рада на дан државног и верског празника, рада недељом, прековременог рада, минулог рада и стимулације, па је одлучено као у ставовима првом, другом, трећем, четвртном и петом изреке побијане пресуде.

Одлучујући о тужбеном затеву тужиље за исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, првостепени суд је оценио да је неоснован. Према датим разлозима, на обрачун плата запослених у здравственим установама примењује се Закон о платама у државним органима и јавним службама и Уредба о коефицијенту за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, тако да се основна плата ове категорије запослених одређује множењем коефицијента са основицом за обрачун и исплату плате, која је за све запослене иста, па како је прописано да су тражене накнаде садржане у коефицијенту за обрачун плате тужиље, а да чињеница да се у исплатним листама запослених не види који део коефицијента за обрачун плате тужиље представља тражене накнаде, не подразумева да у коефицијенту оне нису садржане. Из наведених разлога, првостепени суд је на основу одредаба члана 118. став 1. тачке 5. и 6. Закона о раду и чланова 2. и 4. Закона о платама у државним органима и јавним службама, одлучио као у ставовима шестом и седмом изреке побијане пресуде.

На правилно и потпуно утврђено чињенично стање првостепени суд је, у потврђеном делу пресуде, правилно применио материјално право када је ставовима шестим и седмим изреке побијане пресуде одбио тужбени захтев тужиље, а за своју одлуку је у том делу дао довољне и јасне разлоге, које прихвата и другостепени суд.

Одредбама члана 1. тачке 3. и 4. Закона о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС”, бр.34/2001...21/2016), прописано је да се овим законом уређује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама, које се финансирају из буџета Републике, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе и запослених у јавним службама, које се финансирају из доприноса за обавезно социјално осигурање.

Према одредбама члана 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама, плате изабраних, именованих и постављених лица и запослених из члана 1.

овог закона утврђују се на основу: 1) основице за обрачун плата, 2) коефицијента, 3) додатка на плату и 4) обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плате, у складу са законом (став 1). Поред елемената из става 1. овог члана, плате запослених из члана 1. тачка 4. овог закона садрже и део плате по основу радног учинка (став 2). Основну плату изабраних, именованих и постављених лица и запослених из члана 1. овог закона чини производ основице из тачке 1. овог члана и коефицијента из тачке 2. овог члана, осим за запослене из члана 1. тачка 4. овог закона (став 3). Ако се плата утврђује у складу са ставом 2. овог члана, основна плата одређује се множењем коефицијента, основице за обрачун плате и корективног коефицијента (став 4).

Одредбом члана 3. став 1. Закона о платама у државним органима и јавним службама, прописано је да основицу за обрачун плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије.

Према одредби члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама, коефицијент садржи и додаток на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Поштујући цитиране одредбе, код чињеница утврђених у поступку пред првостепеним судом, да је тужиља запослена у јавној служби и да јој је у спорном периоду плата обрачунавана и исплаћивана према уговореном коефицијенту, супротно наводима жалбе тужиље, правилан је закључак првостепеног суда да је тужиљи накнада за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, у складу са чланом 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама, у том периоду већ била садржана у коефицијенту за обрачун плате, и да је на тај начин за спорни период и исплаћена, због чега је побијана пресуда потврђена у ставовима шестом и седмом изреке, како одлука о главном потраживању, тако и одлука о камати, која, као споредно потраживање, дели правну судбину главног потраживања.

Оваквим законодавним решењем се, супротно наводима жалбе тужиље, ни на који начин не умањује право запослених на минималну зараду, гарантовану чланом 111. Закона о раду.

Супротно наводима жалбе тужиље, у ситуацији када је законом прописано да коефицијент садржи и додаток на име накнаде за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, запослени не може посебно остваривати додатке на име тих накнада, а нарочито имајући у виду да ниједним, за запослене код туженог, важећим општим актом, нити уговором о раду, није утврђена њихова висина.

Како се жалбом тужиље не доводе у сумњу правилност и законитост првостепене пресуде у ставовима шестом и седмом изреке, то је одлучено као у ставу првом изреке ове пресуде.

Међутим, одлука првостепеног суда у ставовима првом, другом, трећем, четвртом и петом изреке побијане пресуде, којом је одбијен тужбени захтев за исплату

разлике између основне плате тужиље и увећане плате по основу рада на дан државних и верских празника, рада недељом, минулог рада, прековременог рада и стимулације, не може се прихватити као правилна, јер је суд погрешно применио материјално право, на коју неправилност тужиља основано указује у жалби, због чега се чињенично стање не може сматрати правилно и потпуно утврђеним.

Према одредбама члана 5. Закона о платама у државним органима и јавним службама, додаток на плату припада за: 1) време проведено у радном односу (минули рад) - у висини од 0,4 % од основице, за сваку пуну годину рада остварену у радном односу код послодавца, у смислу члана 1. овог закона; 2) дежурство и друге случајеве рада дужег од пуног радног времена одређене прописима (прековремени рад); 3) рад на дан државног и верског празника; 4) дневну накнаду за повећане трошкове рада и боравка на терену (теренски додаток); 5) рад ноћу (између 22,00 и 6,00 часова наредног дана), ако такав рад није вреднован при утврђивању коефицијента. Додатак на плату из става 1. тач. 2) - 5) овог члана обрачунава се и исплаћује у висини утврђеној прописима о раду. Основицу за обрачун додатка на плату чини основна плата утврђена овим законом. За запослене из члана 1. тачка 4) овог закона, основицу за обрачун додатка на плату чини основна плата из члана 2. став 4. овог закона увећана за радни учинак.

Одредбама члана 5. Уредбе о корективном коефицијенту, највишем процентуалном увећању основне плате, критеријумима и мерилима за део плате који се остварује по основу радног учинка, као и начину обрачуна плате запослених у здравственим установама („Службени гласник РС“, бр. 100/2011...13/2020), прописано је да се део плате по основу радног учинка одређује процентуалним увећањем основне плате, сразмерно укупној оцени. Процентуално увећање основне плате износи највише 8,08%.

Одредбом члана 95. тачке 1. и 4. Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 1/2015, 3/2018 - Споразум о продужењу рока важења), прописано је да запослени има право на додаток на плату: 1) за рад на дан празника који је нерадни дан - 110% од основне плате; 2) за рад ноћу - 26% од основне плате; 3) за рад недељом - 20% од основне плате; 4) за прековремени рад здравствених радника (дежурство и рад по позиву) - 26% од основне плате; 5) за прековремени рад немедицинских радника и здравствених сарадника - 26% од основне плате; 6) по основу времена проведеног на раду за сваку пуну годину рада остварену у радном односу код послодавца - 0,4% од основице. Основну плату за утврђивање додатка на плату из става (1) овог члана чини основна плата увећана за радни учинак, у складу са законом.

Према налазу и мишљењу судског вештака за економско-финансијску област, тужиља је у спорном периоду примила износ зараде који је мањи од минималне зараде за рад по времену, да је тужена тужиљи доплаћивала износ до минималне зараде и да је обрачунавала основну зараду (у односу на коефицијент), као и све додатке у односу на основну зараду која је мања од минималне, у ком делу првостепени суд налаз и мишљење вештака није прихватио.

Ради правилне примене материјалног права, у конкретном случају било је потребно утврдити и битне чињенице - да ли су тужилци додаци на плату у спорном периоду обрачунавани и исплаћени у износима нижим од припадајућих и, уколико јесу, колико износи разлика.

Првостепени суд је утврдио да је тужена тужилци обрачунавала додатке на плату у односу на основну зараду која је мања од минималне зараде, али није прихватио налаз и мишљење судског вештака у делу у коме је вештак утврђивао да ли је тужена тужилци правилно обрачунавала и исплаћивала додатке на минималну зараду, сматрајући да обрачун у том делу није урађен у складу са одредбом члана 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама, као и одредбама чланова 91. и 95. Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, која оцена суда се не може сматрати јасном, с обзиром на то да суд није навео на основу ког дела налаза и мишљења вештака је закључио да је вештак користио погрешну основицу за обрачун додатака на плату. Поред тога, обавеза је суда, у смислу члана 313. Закона о парничном поступку, да се постављањем питања стара да се пруже потребна обавештења како би се утврдиле чињенице од којих зависи одлука о основаности тужбеног захтева. С тим у вези, уколико је сматрао да је налаз непотпун, у складу са чланом 270. став 4. Закона о парничном поступку, суд је имао могућност да наложи вештаку да допуни налаз и мишљење, односно да позове вештака да се изјасни на рочишту.

Поред тога, првостепени суд је пропустио да утврди и битне чињенице о карактеру стимулације, као примања из радног односа, чију разлику тужилца потражује, и то у погледу испуњености услова за остваривање тог примања и начина његовог обрачуна.

Како се због наведених недостатака првостепена пресуда у ставовима првом, другом, трећем, четвртном и петом изреке не може сматрати правилном и законитом, то је укинута.

Укинута је и решење о трошковима парничног поступка, садржано у ставу осмом изреке првостепене пресуде, јер одлука у том делу зависи од коначног исхода спора.

Првостепени суд ће у поновном поступку поступити по примедбама на које му је указано и оценом изведених доказа, у смислу члана 8. Закона о парничном поступку, правилно и потпуно ће утврдити чињенично стање, па и битне чињенице - да ли је основна плата тужилце увећана за радни учинак, као основица за обрачун додатака на плату, у спорном периоду била нижа од минималне зараде и да ли су, с тим у вези, додаци на плату тужилци обрачунати и исплаћени у износима нижим од припадајућих и уколико јесу, колико износи разлика за исплату. Првостепени суд ће утврдити и којим актом је међу парничним странкама била уговорена исплата стимулације и да ли је тужилца у спорном периоду испуњавала услове за исплату стимулације, па уколико јесте, у ком износу и да ли постоји разлика за исплату, а након тога ће правилном применом материјалног права, одлучити о преосталом делу тужбеног захтева и за своју одлуку дати довољне и јасне разлоге.

Из наведених разлога, Апелациони суд у Београду је применом одредаба чланова 390, 392. став 2, 401. став 3. и 165. став 3. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС”, бр.72/11...18/20) одлучио као у изреци ове пресуде.

**Председник већа – судија
Гордана Тошић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић**